

Hataryňzy belli ediň

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Hataryňzy belli ediň HATARYŇZY BELLI EDIŇ

5 Mart 1925 tarihli Pravda'nın birinci sayfasında Şeyh Saït İsyani'yla ilgili yayımlanan karikatür.
"Allah yardımcıları olsun!" kitapey.ru

Özüne çepçidirin öýdýänler nädip iňlis ýapjası feodal Şeýh Saidi öwüp bilýär?

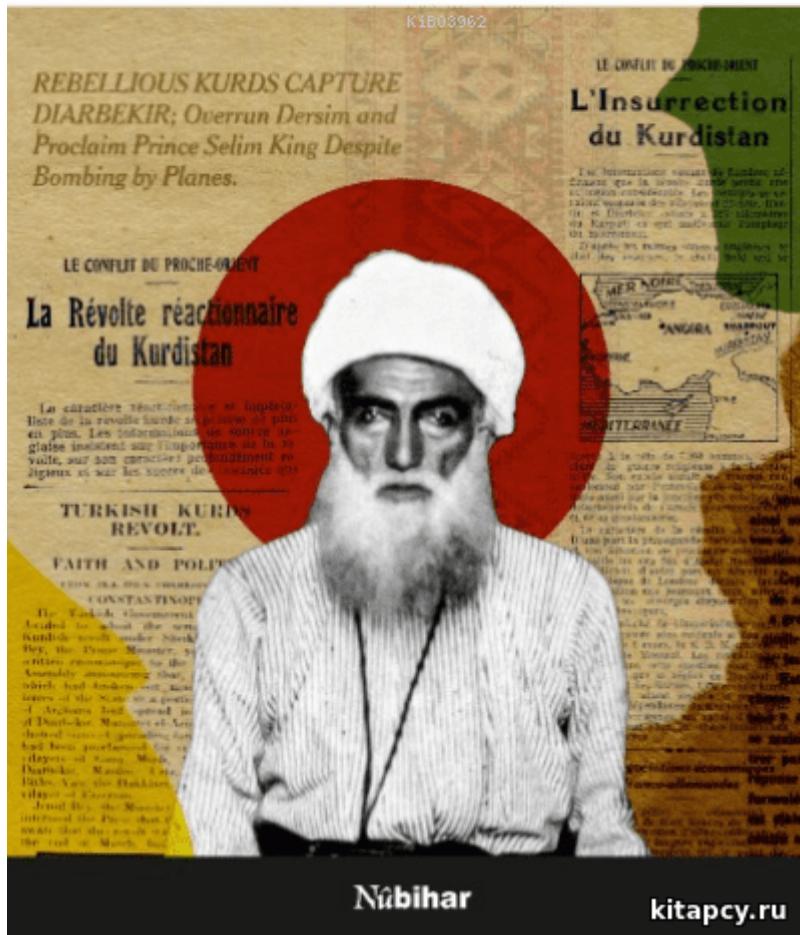
Bu soraga dürli nukdaýnazardan jogap berip bolar. Bir düşünje arkaly bu soraga jogap bermäge synanyaýyn: Imperializm!

Çünkü, Şeýh Saidi we şoňa meñzeşleri aklajak bolýanlar imperializm diýen adalgany bireýýäm ýatdan çykardı. Käbiri-hä, munuň nämediginem bilenok. Belkäm şoň üçindir, ykdysatçı professor Mehmet Altan imperializm teoriýasynyň Karl Marks'a degişlidigini aýdýar! Ýogsam bolmasa:

Iňlis ykdysatçysy Jon Atkinson Hobson (1858-1940) kemter sarp ediş teoriýasy bilen çepçi gatlaklarda çekişme döretdi. 1902-nji ýylda zamanabap kapitalizmde ösüşiň mejbury netijesi hökmünde kesgitläp, Lenin, Troskiý, Roz Lýuksemburg ýaly sosialistlere ýiti täsirini ýetirdi.

İNGİLİZ VE FRANSIZ ARŞİV BELGELERİYLE ŞEYH SAİD HAREKETİ

SALİH CEMAL

Wagtyň geçmegin bilen imperializmiň analizi Türkîyedäki ideologik bölünüşigini düýp sebäbi boldy. Kimsi imperializm teoriýasynyň aldawaçdygyny aýdyp, bu düşünjäni ret etdi. Şol sanda Mustapa Kemalyň anti-imperialistik göreşine-de agylaryny gysartdylar. Bu boluş olary feodal han-begleri götergilemäge iterdi...

* * *

Dogan Awjyogly, Mihri Belli ýaly awtorlaryň «Milli Demokratiýanyň rewolýusiýasy» tezisleriniň oñurgasyny anti-imperializm düzdi.

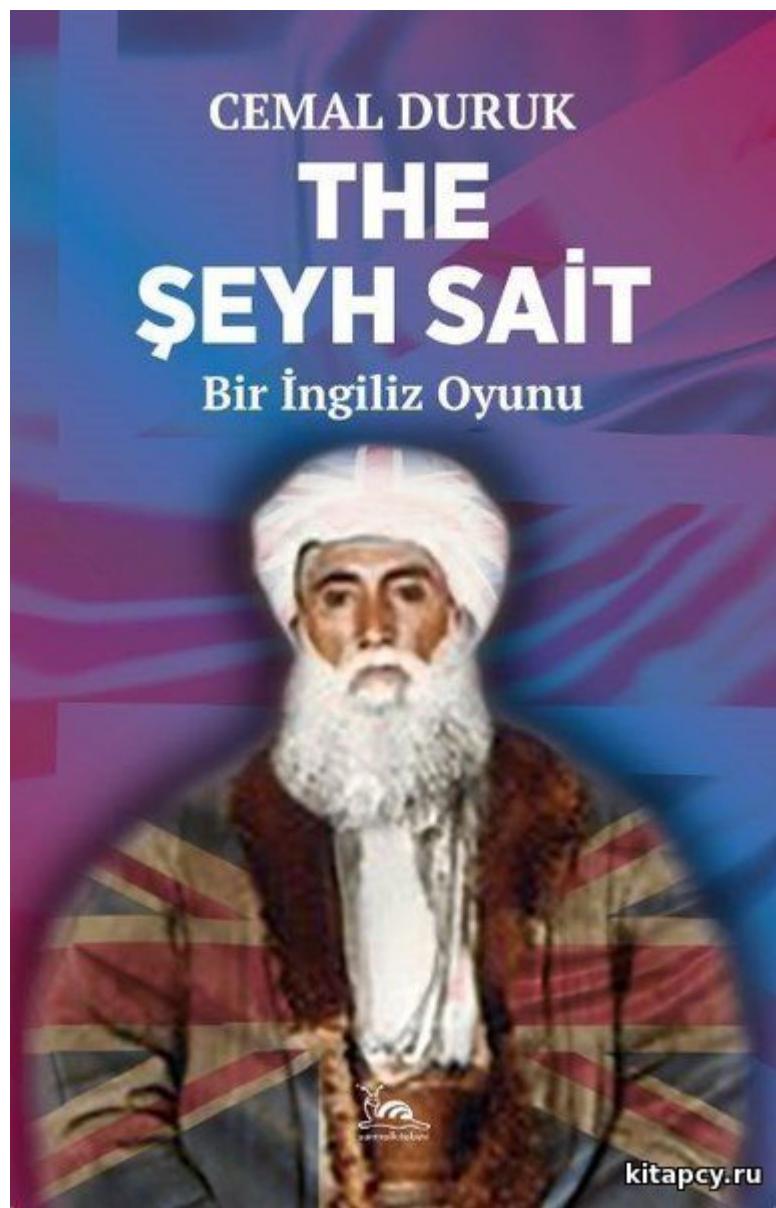
Imperialistik diýdimzorlukdan halas boluşyň ýoly ugursyz düzgüne garaşly feodallaryňam kökünü köwlemekden geçýärdi. Çünkü feodal agalyk düzgünî dünýewilik ýaly demokratik

öwrülişiklere garşı çykýandygy üçin imperializm bilen «saman aşagyndan» bile hereket edýärdi...

1971-nji ýylyň 12-nji mart harby döwlet agdarlyşygyndan gözüniň ody çykanlaryň bir bölegi «Birikim» («Tejribe») žurnalyny çykardı!

Murat Belgeden Ömer Laçinere çenli uzaýan bu gatlak «Birikimiň» çykyş maksadyny syýasy hereketleri özgertmek dälde, olara guramaçylykly goldaw bermek diýip düşündirdi!

Birinji eden zatlary-da, «Milli Demokratik rewolýusiyanyň» tezislerine garşı çykyp, imperializm çekişmesini guramak boldy. Olar imperializmi we garaşlylyk gatnaşyklaryny ähmiýetsizleşdirdiler...

Meselem, Ömer Laçiner «Sowuk uruş» döwrüniň iñ erbet

günlerinde «Türkiýäniň NATO-dan çykmagy kapitalistleri hijem ürküzmez» diýip ýazdy: «Häzirki hökümét harby bazalary ýapaýanda-da NATO-nyň ýitirjek zady ýok». («Sowuk uruş» beýlede dursun, şindizem kapitalistleriň NATO babatda nämeleri edip ýörendigini görýärsiňiz. Ukraina-Russiya ursy turdy!)

Häzir nasionalistleriň faşist ýaly görülmeginiň sebäbem «birikimciler» boldy:

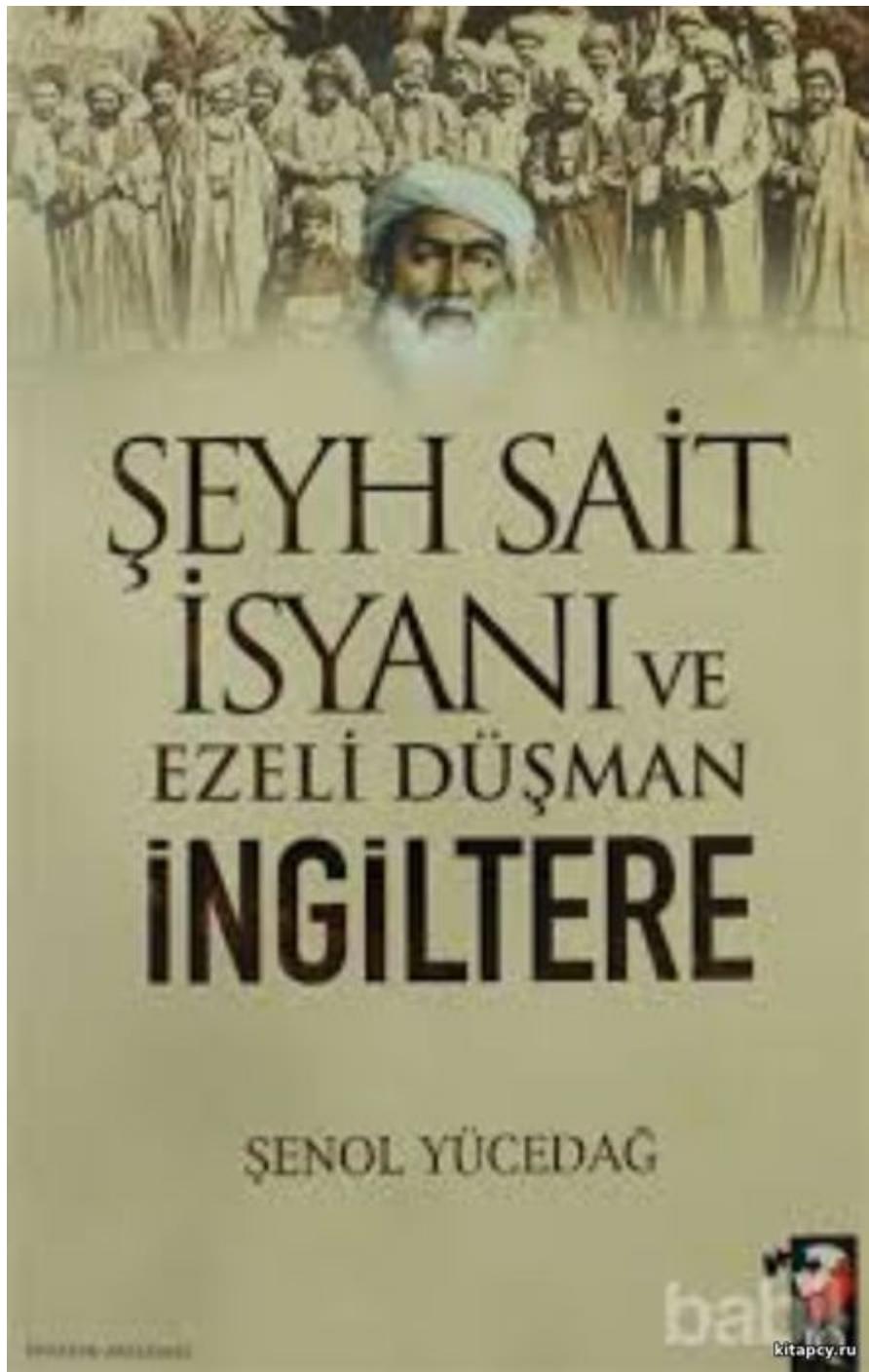
«Anti-imperializm» we «garaşsyz Türkiye» şygarlarynyň birmeňzeşiniň ýa-da juda meňzeşinin şu wagtlar faşistler tarapyndanam ulanylmaý diňe pikir bulaşdyrýan aldawaç diýip düşünmek dar düşünjelilikdir...»

Olaryj pikiriçe, anti-imperializm nasionalizme tarap gyşarmakdy.

* * *

«Birikime» görä, sosialistler anti-imperialistik nasionalizm baýdagynyň ýerine öz baýdaklaryny pasyrdatmalydy. «Birikim kellesi» soňabaka munyň yzyny ekstremistik komplimasiýaçylyga ýazdyrdy. Ýewropada togsanynjy ýyllarda orta çykan NATO ýapjası «Gladio» toparynyň barlygyny-da ýetmişinji ýyllarda hemise inkär edip gelipdiler.

«Gündogar meselesi» diňe adam hukuklarynyň we demokratiýalaşmagyň meselesidi, onuň aňyrsyndan imperializmi gözlemegiň manysy ýokdy! Aý garaz, nämeleri samramadylar...

Ikiýzliliği çepçi liberal tezisler bilen düşündirýän «Birikim» sferasyndan çykanlar ýokary okuw jaýlarynda, metbugat organlarynda «işledi». Ýurtda «düşünje tiranlygyny» gurdular.

«Yeni Yüzyıl», «Radikal» ýaly neoliberal gazetler «Birikimiň» pikitlerini ýaýratdy. Bu pozisiýa «Taraf» gazetiniň «raýatlaşmak» ýalany bilen intelligeniýanyň wekillerine, žurnalistlere, harby gullukçylara garşy gurulan duzaklaryň, jady awlarynyň merkezi bolmagyna çenli baryp ýetdi...

Türk çepindäki iki esasy liniýa – doly garaşszlykçy anti-imperialistleriň we neoliberal çepçileriň arasyndaky göreş

házirem dowam edýär.

Şu müddetde «ulalan» käbir cepçi syýasatçylaryň Şeýh Saide
çaşy bakmagynyň we onuň aňyrsynda «iňlis barmagyny»
gözlemezliginiň sebäbi-de şudur.

Diňe Şeýh Saidli meselede däl...

Bular Siriýanyň demirgazygynda amerikan jonynyň däl-de,
mehmetjigimiziň barlygynadanam birahat. Bular Azerbayjana,
Kipre berilýän goldawa-da garşy!

Atatürk duşmançylygynyň sebäbi-de şular...

Hatyryňzy belli ediň.

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 15.12.2023 ý. Publisistika